

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εκκλησιαστικό Δικαστήριο είναι εκείνο που προβλέπεται με νόμο ειδικό , ήτοι τον 5383/32 περί εκκλησιαστικών δικαστηρίων. Η νομική τους φύση είναι αυτή των πειθαρχικών συμβουλίων.

Αυτά είναι:

- 1) Τα Επισκοπικά
- 2) Το Πρωτοβάθμιο Συνοδικό
- 3) Το Δευτεροβάθμιο Συνοδικό
- 4) Το Πρωτοβάθμιο για Αρχιερείς
- 5) Το Δευτεροβάθμιο για Αρχιερείς
- 6) Το Δικαστήριο για Συνοδικούς

I. Επισκοπικά δικαστήρια

Πρόεδρος του είναι οικείος Αρχιερέας και μέλη του δυο εν ενεργεία εφημέριοι. Οι ποινές που επιβάλλει είναι συνήθως ελαφρές. Ορισμένες ποινές όπως η χρηματική ποινή, η στέρηση μισθού, η ο κατ' οίκον περιορισμός δεν έχουν κανονικό έρεισμα. Αν το επισκοπικό δικαστήριο, κρίνει ότι το παράπτωμα επιβάλλει βαρύτερη ποινή από τις προβλεπόμενες (π.χ. στέρηση μισθού άνω των τριών μηνών) τότε κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο και παραπέμπει την υπόθεση στο πρωτοβάθμιο συνοδικό δικαστήριο.

II. Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο Συνοδικό Δικαστήριο

Το Πρωτοβάθμιο Συνοδικό Δικαστήριο είναι πενταμελές: Πρόεδρος είναι ο Μητροπολίτης που έχει τα πρεσβεία Αρχιερέων μεταξύ των μελών της Δ.Ι.Σ. και τέσσερις συνοδικοί Μητροπολίτες ως μέλη, οριζόμενα με κλήρο.

Το Δευτεροβάθμιο Συνοδικό Δικαστήριο είναι επταμελές: Πρόεδρος είναι ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και 6 συνοδικοί Αρχιερείς ως μέλη (οι οποίοι δεν συμμετείχαν στο Πρωτοβάθμιο Συνοδικό Δικαστήριο) οριζόμενα κατά τα πρεσβεία Αρχιερωσύνης.

III. Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο για Αρχιερείς

Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο για Αρχιερείς Δικαστήριο συγκροτείται από 12 Συνοδικούς Αρχιερείς (πλην του Αρχιεπισκόπου). με Πρόεδρο τον Αντιπρόεδρο της Δ.Ι.Σ.

Το Δευτεροβάθμιο για αρχιερείς Δικαστήριο είναι δεκαπενταμελές: Πρόεδρος του είναι ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και 14 μητροπολίτες (εκτός της Δ.Ι.Σ.) κατά τα πρεσβεία Αρχιερωσύνης, 7 από τις Παλαιές Χώρες και 7 των Νέων Χωρών). Δεν μετέχουν οι Αρχιερείς που είχαν συμμετάσχει στο Πρωτοβάθμιο για Αρχιερείς Δικαστήριο, που καταδίκασε τον αρχιερέα.

IV. Δικαστήριο για Συνοδικούς Αρχιερείς

Είναι τουλάχιστον 16μελές και συγκροτείται από το 1/3 των εν ενεργεία Μητροπολιτών της Εκκλησίας της Ελλάδος.

ΤΑ ΒΑΡΥΤΕΡΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΑΔΙΚΗΜΑ	ΠΟΙΝΗ
Αποστασία (εξ ίδιας βουλήσεως)	Μεγάλος Αφορισμός
Αίρεση	Μεγάλος Αφορισμός
Σχίσμα	Καθαίρεση σε κληρικούς και Μεγάλος Αφορισμός σε λαικούς (Αποστ. 31 Γαγγρ. 6 Αντιοχ. 5, Καρθ. 10 και 11)
Σιμωνία	Καθαίρεση – Μεγάλος Αφορισμός
Ιεροσυλία	Καθαίρεση – Μεγάλος Αφορισμός

ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Αναχειροτόνηση στον αυτό βαθμό

Η τέλεση μυστηρίων από καθαιρεθέντα κληρικό

Η παρ'ενορία χειροτονία

Η Εγκατάλειψη θέσεως

Η παραβίαση του απορρήτου της εξομολογήσεως

Η μη τήρηση του διατεταγμένου τυπικού και των ποιμαντικών καθηκόντων

Η κατασπάθιση της εκκλησιαστικής περιουσίας

Η απείθεια και η έγερση έναντι των εκκλησιαστικών θεσμών

ΙΔΙΩΝΥΜΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ

Κανονικά αδικήματα που όταν τελούνται από κληρικούς γίνονται ιδιώνυμα:

Η συνομωσία, η φατρία κατά των κανονικών αρχών, η συκοφαντία, η ύβρις, η λοιδορία, η μοιχεία, η πορνεία, η κλοπή.

ΠΟΙΝΕΣ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΣΕ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

Παρατήρηση, επίπληξη, χρηματική ποινή, αργία, μετάθεση, ακοινωνησία, καθαίρεση, στέρηση της σειράς αρχαιότητας, υποβιβασμός (αμφ. Δ 29), διηνεκής ανικανότητα προαγωγής σε ανώτερο βαθμό, έκπτωση από το αξίωμα ή το οφίκιο (εφόσον έχει απονεμηθεί), έκπτωση από τον θρόνο (για επίσκοπο), σωματικός περιορισμός και επιτίμια (για μοναχό).

Η ιερατική εξουσία μπορεί να κινείται μόνο προς τα άνω. Ο υποβιβασμός απαγορεύεται από τον 29ο κανόνα της Δ' Οικουμενικής Συνόδου.

Δεν επιτρέπεται παραίτηση από την Ιεροσύνη

ΠΟΙΝΕΣ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΣΕ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΥΣ

Μεγάλος Αφορισμός

Στέρηση εκκλησιαστικής κηδεύσεως.

Η έννοια της ποινής είναι σχηματική. Είναι διαπιστωτικές πράξεις της Εκκλησίας αφού απλώς επισφραγίζουν την εκούσια αποκοπή από το σώμα της Εκκλησίας.

ΠΟΙΝΕΣ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΕΣ ΣΕ ΛΑΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΟΥΣ

Η ακοινωνησία ή απλός αφορισμός, (απαγόρευση μετοχής στα μυστήρια της Εκκλησίας και δη στο ευχαριστιακό μυστήριο)